

РЕФІНАНСУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Рефінансування є одним із поширених інструментів грошово-кредитної політики, який використовується центральними банками різних країн. Під рефінансуванням розуміють забезпечення центральним банком комерційних банків додатковими резервами на кредитній основі, тобто запозиченими резервами. Ініціаторами рефінансування виступають комерційні банки.

Центральні банки використовують різні способи кредитування (рефінансування) комерційних банків: надання ломбардних кредитів; купівля цінних паперів у комерційних банків на умовах угоди РЕПО; редисконтування векселів.

Вивчення питання рефінансування комерційних банків є актуальним через нестійку економіку України та загальну світову кризу, що також є фактором впливу на функціонування наших банків. Для комерційних банків рефінансування в центральному банку - це останній спосіб (остання надія) регулювання їхньої ліквідності, і центральний банк виступає для них у ролі кредитора останньої інстанції. Для центральних банків рефінансування комерційних банків - це, по-перше, канал безготівкової емісії, а по-друге, - спосіб запобігання банківській паніці. У випадку кризової ситуації на грошовому ринку центральний банк надає негайно додаткові резерви на кредитній основі тим банкам, котрі потребують їх найбільше.

У світовій практиці центральні банки використовують різні способи рефінансування комерційних банків. В Україні вони регламентовані Положенням "Про регулювання Національним банком України ліквідності банків України", затвердженим Постановою Правління НБУ від 30.04.2009 № 259.

Національний банк може прийняти рішення про підтримання ліквідності банку через відповідні інструменти рефінансування, якщо банк дотримується таких основних вимог:

- строк діяльності - не менше ніж один рік після отримання ліцензії Національного банку на здійснення банківських операцій і відповідного письмового дозволу;

- має ліцензію Національного банку на здійснення відповідних банківських операцій і письмовий дозвіл, у тому числі за операціями з валютними цінностями та з цінними паперами за дорученням клієнтів або від свого імені;

- має активи, які можуть бути прийняті Національним банком у заставу;

- здійснює своєчасне погашення одержаних від Національного банку кредитів та сплату процентів за користування ними та є платоспроможним.

Національний банк здійснює рефінансування банків за процентною ставкою, що не нижча, ніж облікова ставка Національного банку, і яка протягом дії кредитного договору не підлягає коригуванню.

Для нарахування процентів строк користування кредитом згідно з умовами кредитного договору між Національним банком та банком починається з дня надходження коштів на кореспондентський рахунок банку і закінчується в день, який передує даті повернення коштів.

Національний банк протягом дії кредитного договору між банком і Національним банком може здійснювати перевірки банку (це передбачається в кредитному договорі) щодо правильності відображення в бухгалтерському обліку предметів застави, наданих під забезпечення кредитів рефінансування.

Національний банк забезпечує проведення операцій з рефінансування банків за допомогою програмно-технологічного забезпечення "КредЛайн" [1].

Як вже зазначалося, основною метою рефінансування є регулювання ліквідності банків на виконання Національним банком функції кредитора останньої інстанції.

Для цього Національний банк використовує такі кредити рефінансування:

1) постійно діюча лінія рефінансування для надання банкам кредитів овернайт;

2) кредити рефінансування строком до 90 днів.

За потреби підтримки ліквідності банків на більш тривалий строк Національний банк України може прийняти рішення щодо здійснення рефінансування шляхом проведення тендерів строком до 360 днів.

На основі постійно діючої лінії рефінансування Національний банк здійснює підтримку короткострокової (миттєвої) ліквідності банку в національній валюті шляхом надання кредиту овернайт:

1) під забезпечення державними облігаціями України (крім облігацій зовнішньої державної позики) або депозитними сертифікатами;

2) без забезпечення (бланковий кредит).

Рефінансування банків здійснюється шляхом проведення кількісного або процентного тендера. Тендери проводяться з такою періодичністю: 3 середи підряд – рефінансування строком до 14 днів і одна середа – рефінансування строком до 90 днів.

Національний банк України здійснює рефінансування банків шляхом проведення тендерів лише під відповідне забезпечення. Перелік прийнятного забезпечення щоквартально доводиться до відома банків [2].

В Україні на операції РЕПО припадає понад 54 %, а на ломбардне кредитування — понад 21 %. На інші механізми рефінансування припадає близько 24 %. Ломбардний кредит надається на строк до 30 днів у межах лімітів, установлених на квартал НБУ для своїх регіональних управлінь [3].

Національний банк України у січні-червні 2012 року надав комерційним банкам рефінансування на суму 26,95 млрд грн, повідомляється на офіційному сайті НБУ. У той же час у НБУ зазначають, що обсяг рефінансування за весь 2011 рік перебував на рівні 28,8 млрд грн, тобто 94%.

Крім того, у Нацбанку повідомили, що у червні було надано рефінансування на 9,8 млрд грн.

Кредити овернайт склали 2,378 млрд грн, кредити за результатами тендеру на термін до 90 днів - 550 млн грн, операції прямого репо - 6,870 млрд грн. [4].

Отже, рефінансування комерційних банків - операції з надання кредитів Національним банком банкам у встановленому ним порядку з метою підтримання ліквідності банків. Рефінансування комерційних банків як інструмент грошово-кредитної політики базується на функції НБУ як «кредитора в останній інстанції». Надаючи кредити, НБУ збільшує первинні резерви комерційних банків, а отже, й загальну суму грошей в обігу.

Список використаних джерел:

1. Косова Т.Д., Папаїка О.О. (ред.) Центральний банк і грошово-кредитна політика Навч. посіб. - К.: Центр учбової використаних джерел, 2011. - 328 с.
2. Про затвердження Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України // Постанова Національного банку від 30.04.2009 р. № 259.
3. www.naprikoli.com
4. www.ua.for-ua.com

УДК 331.556+314.7](477)

*Миколенко А.В.,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького*

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ: ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТ

Робота за кордоном дає доходи не лише мігрантам та їх родичам, а й країні загалом. Роль міграційного капіталу як джерела фінансування процесів економічного зростання є доволі ваговою. Характер і механізми впливу міграційного капіталу на фінансування економічної сфери світового господарства дає змогу вважати грошові трансферти трудових мігрантів своєрідним стабілізатором макроекономічної ситуації і генератором поступу країн, що розвиваються.

Завдяки потокам міграційного капіталу країни можуть пом'якшити фінансовий дефіцит, а також компенсувати додатковий попит на іноземну